

Afrekenen (1991)

Sieth Delhaas

De Bazuin, Splinter, 26 juli 1991

Politiek bedrijven heeft alles te maken met cijfers, rekenen en afrekenen. Een boeiend staaltje daarvan is naar buiten gekomen door de opening van het statistisch archief van de Sovjet Unie. Demografen en historici in dat land kunnen nu bevestigen wat al jaren werd vermoed, namelijk dat er twee reeksen demografische - beschrijving van het verloop van geboorte en sterfte van een volk - statistieken bestonden voordat de nieuwe openheid met Gorbatsjov en zijn Perestrojka haar intrede deed.

De ene cijferreeks werd intern, de ander voor publicatie gebruikt. Daarbij speelde vooral het imago van Stalin in de jaren dertig een rol. Deze staatsman had de profetische uitspraak gedaan dat de bevolking onder een socialistisch bewind altijd sneller zou groeien dan onder kapitalistische voorwaarden. In die jaren werden volkstellingen echter steeds opnieuw uitgesteld of per decreet ongedaan gemaakt om het uitlekken van een falende profetie te voorkomen.

Stalin voorspelde de Sovjet-Unie in 1937 een inwoneraantal van 170 miljoen. Een cijfer dat zijn ideologische berekeningen zou moeten onderbouwen.

De volkstelling die werd gehouden, maar ongedaan gemaakt, leverde slechts 162 miljoen Sovjetburgers op. Angst voor uitlekken van dit onheilsgetal bracht de overheid er toe iedereen die maar wist van of deelgenomen had aan de telling of de verwerking ervan, te arresteren. Grote vissen uit de vijver werden geliquideerd of gedeporteerd.

In 1933 teisterde een hongersnood dit immens grote land en eiste zes miljoen doden. De zich na dat jaar openbarende toenemende verschillen tussen levensverwachting van mannen en vrouwen worden geweten aan de losgebarsten vervolgingen die tegen 'rijke' boeren worden ingezet. Arrestaties en deportaties van hun gezinnen naar Siberië leveren verlies op voor het groeicijfer van de bevolking.

Interessant is dat juist nu, terwijl wordt herdacht dat vijftig jaar geleden de fascistische Sovjet-Rusland binnenvielen, de cijfers uit de archieven weten te vertellen dat niet 'slechts' twintig, maar zesentwintig miljoen mensen in de USSR hun leven verloren door het fascistisch geweld. Wat betekenen zulke cijfers uit het verleden in de nieuwe politiek van een rijk 'Westen' tegenover een uitgemergeld 'Oosten'?